

Regionų komiteto nuomonė dėl pataisytos Europos Sąjungos Baltijos jūros regiono strategijos

(2012/C 391/03)

REGIONŲ KOMITETAS

- pabrėžia, kad ES Baltijos jūros regiono strategija suteikia puikią galimybę patikrinti, koku mastu specialia platesnio geografinio makroregiono strategija galima realiai sustiprinti ES konkurencingumą ir paskatinti pažangų, tvarų ir integracinį augimą;
- palankiai vertina pastangas geriau suderinti patikslintus ES Baltijos jūros regiono tikslus – apsaugoti jūrą, suvienyti regioną ir padidinti gerovę – su strategijos „Europa 2020“ tikslais;
- pažymi, kad norint sustiprinti ekonominę sanglaudą ir konkurencingumą, reikalingi tvirtesni mokslinių tyrimų, inovacijų ir pramonės suinteresuotųjų subjektų ryšiai. Regionai ir universitetai turėtų bendradarbiauti visame Baltijos jūros makroregione, kad jis taptų pažangiosios specializacijos tinklu pavyzdžiu;
- mano, kad ir toliau reikėtų stengtis remti tvaraus vystymosi iniciatyvas ir vykdyti daugiau priemonių, kuriomis būtų didinamas užimtumas, ugdomi įgūdžiai ir stiprinama gerovė bei įtrauktis;
- pabrėžia, kad, nors ES Baltijos jūros regiono strategija yra ES vidaus strategija, bendradarbiavimas su ES nepriklausančiomis šalimis, ypač Rusija, yra ypač svarbus sėkmingam strategijos įgyvendinimui;
- pabrėžia, kad siekiant glaudesnio ES ir Rusijos bendradarbiavimo Baltijos jūros regione, reikėtų kuo geriau išnaudoti Šiaurės dimensijos struktūras;
- yra su nerimę dėl to, kad strategijos įgyvendinimo procese nepakankamai svarbos suteikiama savivaldybėms ir regionams; todėl siūlo ir strategijoje, ir atnaujiname veiksmų plane aiškiai nurodyti, kad jų įgyvendinimo procese būtina vadovautis daugiapakopio valdymo principu;
- pabrėžia, kad norint strategijos įgyvendinimo pažangą pasiekti visose dalyvaujančiose šalyse, politiniai suinteresuotieji subjektai turi veikti labai ryžtingai ir imtis vadovaujamojo vaidmens;
- pažymi, kad nacionalinių struktūrinių fondų programų indėlį įgyvendinant ES Baltijos jūros regiono strategiją reikia apibrėžti aiškiau, atsižvelgiant į valstybių narių regionų skirtumus ir jų vystymosi poreikius.

Pranešėja	Pauliina HAIJANEN (FI / ELP), Laitilos miesto tarybos vykdomosios valdybos narė
Pamatinis dokumentas	Komisijos komunikatas Europos Parlamentui, Tarybai, Europos ekonomikos ir socialinių reikalų komitetui ir Regionų komitetui dėl Europos Sąjungos Baltijos jūros regiono strategijos COM(2012) 128 final

I. POLITINĖS REKOMENDACIJOS

REGIONŲ KOMITETAS

1. palankiai vertina 2012 m. kovo 23 d. Komisijos komunikatą ir mano, kad jame siūlomomis priemonėmis žengiama teisinga linkme – siekiama sutelkti dėmesį į ES Baltijos jūros regiono strategijos prioritetus, suderinti politikos priemones ir finansavimą, patikslinti skirtingų subjektų atsakomybę ir pagerinti komunikavimą;
2. atkreipia dėmesį į tai, kad ES Baltijos jūros regiono strategija siekiama gerinti politikos koordinavimą ir sanglaudą tarp tos teritorijos regionų, kad būtų galima išspręsti bendras Baltijos jūros regione kylančias problemas ir tvariai stiprinti regiono gerovę. Strategijoje nagrinėjami klausimai, kurių atskiri regionai ir valstybės narės negali išspręsti pavieniui. Svarbiausias dalykas – makroregiono valstybių narių, regionų ir savivaldybių, ES, viso Baltijos regiono organizacijų, finansų institucijų ir nevyriausybinių organizacijų bendradarbiavimas ir koordinuoti veiksmai;
3. atkreipia dėmesį į tai, kad Regionų komiteto nuomonėje „Vietos ir regionų valdžios institucijų vaidmuo siekiant strategijos „Europa 2020“ tikslų“ (CdR 72/2011 fin) pabrėžiama, kad Baltijos jūros regionas galėtų tapti visos Europos vedliu;
4. pabrėžia, kad ES Baltijos jūros regiono strategija – pirmoji integruota makroregioninė strategija – suteikia puikią galimybę patikrinti, koku mastu specialia platesnio geografinio makroregiono strategija galima realiai sustiprinti ES konkurencingumą ir paskatinti pažangų, tvarų ir integracinį augimą. Šia patirtimi pirmiausia reikia remtis debatuose dėl Europos sanglaudos politikos, ruošiantis kitam programavimo laikotarpiui;
5. atkreipia dėmesį į Europos Komisijos poziciją, kad įgyvendinant makroregionines strategijas nereikėtų kurti naujų taisyklių, steigti naujų institucijų ar tvirtinti naujo finansavimo, tačiau mano, kad trims dalykams reikia tarti „taip“: makroregione bendru sutarimu laikytis galiojančių taisyklių ir kontroliuoti jų vykdymą; sukurti (už tai būtų atsakingos ES institucijos) regionų ir vietos valdžios institucijų bei valstybių narių platformą, tinklą arba teritorinę grupę, kurioje taip pat dalyvautų suinteresuotieji subjektai; Sąjungos finansavimą, skirtą makroregioninėms strategijoms plėtoti ir įgyvendinti, naudoti sutartiems tikslams;
6. palankiai vertina pastangas geriau suderinti ES Baltijos jūros regiono strategijos tikslus su strategijos „Europa 2020“ tikslais. Komunikate pristatyti trys bendri strategijos tikslai – apsaugoti jūrą, suvienyti regioną ir padidinti gerovę – yra puikiai susieti su strategijos „Europa 2020“ pažangaus, tvaraus ir integracinio augimo tikslais. Be to, įgyvendinant strategiją „Europa 2020“ labai svarbu pabrėžti glaudesnę regioninę bendradarbiavimą inovacijų srityje;
7. atkreipia dėmesį į tai, kad Baltijos jūros regiono strategijos įgyvendinimui yra labai svarbu strategijos „Europa 2020“ pavyzdines iniciatyvas paversti konkrečiais veiksmais. Iš strategijos „Europa 2020“ pavyzdinių iniciatyvų ypatingas dėmesys turėtų būti skirtas iniciatyvoms „Skaitmeninė darbotvarkė“ ir „Inovacijų sąjunga“ atnaujintame veiksmų plane tvirčiau akcentuojant jų tikslų propagavimą Baltijos jūros regione. ES Baltijos jūros regiono strategija ir šiame regione veikiantys bendradarbiavimo tinklai yra puikus pagrindas vystyti regionines mokslinių tyrimų ir inovacijų strategijas siekiant pažangiosios specializacijos;
8. ragina ir valstybes nares, ir vietas bei regionų lygmens subjektus pasvarstyti, kaip konkrečiomis bendradarbiavimo priemonėmis įgyvendinti atnaujintą Europos Sąjungos ir Baltijos jūros regiono strategijos tikslą kurti gerovę. Ateityje veiksmų plane reikės aiškiai apibrėžti priemones, skirtas didinti užimtumą ir įgūdžius, stiprinti gerovę ir įtrauktį. Kol kas veiksmų plane yra labai nedaug sąsajų su strategijos „Europa 2020“ pavyzdinėmis iniciatyvomis šiose srityse.
9. mano, kad įgyvendinant Baltijos jūros regiono strategiją reikėtų atsižvelgti į strategijos „Europa 2020“ prioritetą „Integracinis augimas – didelio užimtumo ūkio, kuriame užtikrinta ekonominė, socialinė ir teritorinė sanglauda, skatinimas“, nes tarp įvairių Baltijos jūros regiono dalių vis dar esama nemažų gerovės ir ekonominių rodiklių skirtumų. Ir toliau reikėtų stengtis vykdyti priemones, kuriomis būtų gerinama aplinkos apsauga ir remiamoms pavyzdinės tvaraus vystymosi iniciatyvos.
10. pabrėžia, kad norint pasiekti strategijos „Europa 2020“ tikslus, ateityje bus dar svarbiau atsižvelgti į įvairių finansavimo programų sąveiką. Rengiantis įgyvendinti būsimą mokslinių tyrimų ir inovacijų programą „Horizontas 2020“, reikėtų užtikrinti glaudų ir kompleksinę koordinavimą su valstybių narių

Baltijos jūros regione taikomomis sanglaudos politikos priemonėmis, taip siekiant pabrėžti regioninį aspektą ir paskatinti regionus aktyviau vykdyti mokslinius tyrimus bei plėtoti inovacijas;

11. nori atkreipti dėmesį į tai, kad ES Baltijos jūros regiono strategija vietos ir regionų lygmeniu atvėrė naujas galimybes stiprinti regionų konkurencingumą ir inovacijų potencialą bei skatinti regioninę pažangiąją specializaciją. Todėl regionai ir universitetai turėtų bendradarbiauti visame Baltijos jūros makroregione, kad jis taptų pažangiosios specializacijos tinklų pavyzdžiu, – dėmesį reikėtų sutelkti į kiekvienam regionui aktualiausius klausimus bei veiklą ir pasitelkus tinklaveiką siekti geriausių rezultatų bei poveikio. Šioje srityje labai svarbu plėtoti ir stiprinti trigubos ir keturgubos spiralės inovacijų sistemas, tuo tikslu bendradarbiaujant su Baltijos jūros regiono mokslo bendruomene, viešuoju ir privačiuoju sektoriais bei piliečiais;

12. siūlo ES Baltijos jūros regiono valstybėms narėms skatinti mokslinių tyrimų centrų dėmesį sutelkti į tuos mokslinius tyrimus, kuriais jų regione remiama pažangioji specializacija, ir dalytis savo patirtimi bendradarbiaujant Baltijos mokslinių tyrimų tinkle. Svarbu šiame mokslinių tyrimų srityje vykdomame bendradarbiavime paraginti dalyvauti ir ES nepriklausančias šalis, kurios ribojasi su Baltijos jūros regionu, pavyzdžiui, sprendžiant bendram jūros baseinui aktualius aplinkos ir energetikos klausimus.

13. norėtų pažymėti, kad norint sustiprinti ekonominę sanglaudą ir konkurencingumą, reikalingi tvirtesni mokslinių tyrimų, inovacijų ir pramonės suinteresuotųjų subjektų ryšiai. Verslo ir pramonės sektoriais bei universitetams reikia suteikti galimybę aktyviau dalyvauti bet kurioje šiai strategijai įgyvendinti skirtoje veikloje;

14. rekomenduoja skatinti ES ir ES nepriklausančias šalis bendradarbiauti inovacijų srityje ir vienyti savo pastangas, taip pat rekomenduoja skatinti bendradarbiavimą rinkodaros Baltijos jūros regione klausimais, siekiant paskatinti investicijas ir turizmą iš ES nepriklausančių šalių. Šios priemonės ir tai, kad strategijoje daug dėmesio skiriama aplinkos apsaugos aspektams, yra labai svarbus žingsnis į priekį siekiant strategijos „Europa 2020“ tikslų Baltijos jūros regione;

15. pabrėžia, kad, atsižvelgiant į tai, kas išdėstyta pirmiau, Baltijos jūros regiono šalys šiuos klausimus turėtų įtraukti ir į savo nacionalines reformų programas, o rengiant šias programas turėtų aktyviai dalyvauti vietos ir regionų valdžios institucijos;

16. pažymi, kad pagrindinis Europos Sąjungos Baltijos jūros strategijos tikslas – išvalyti labiausiai užterštą Europos jūrą ir pagerinti jos būklę, kartu užtikrinti darnų socialinį ir ekonominį ES ir ES nepriklausančių kaimyninių regionų vystymąsi;

Strategijos išorės matmens ir bendradarbiavimo svarba

17. pabrėžia, kad, nors tai yra ES vidaus strategija, bendradarbiavimas su ES nepriklausančiomis šalimis, ypač su Rusija, yra ypač svarbus sėkmingam strategijos įgyvendinimui;

18. norėtų pabrėžti, kad 2011 m. Rusija federaliniu lygiu patvirtino *Rusijos Šiaurės Vakarų regiono socialinio ir ekonominio vystymosi strategiją iki 2020 m.* Šiaurės Vakarų Rusijos strategijoje nustatyti regiono ekonominiai, infrastruktūros ir logistikos tikslai. Tikimasi, kad ši strategija skatins gaudesnę ES Baltijos jūros regiono ir Rusijos strateginį bendradarbiavimą, visų pirma aplinkos, ekonomikos, transporto, energetikos, turizmo ir civilinės saugos srityse;

19. pabrėžia, kad siekiant gaudesnio ES ir Rusijos bendradarbiavimo Baltijos jūros regione, reikėtų kuo geriau išnaudoti Šiaurės dimensijos struktūras. Pagal Šiaurės dimensijos politiką, siekiant geriau koordinuoti įvairius bendradarbiavimo mechanizmus Baltijos ir Barenco jūrų regionuose, visas šiaurinis regionas laikomas vienu vienetu;

20. palankiai vertina ir remia konkrečius vietos ir regionų lygmens veiksmus, skirtus plėtoti praktinį bendradarbiavimą, ypač su Sankt Peterburgu ir Leningrado regionu. Geras tokios pagal principą „iš apačios į viršų“ vykdomos veiklos pavyzdys yra vadinamasis Turku procesas – bendra Turku miesto, Pietvakarių Suomijos regiono, Hamburgo ir Sankt Peterburgo miestų iniciatyva;

Daugiapakopis valdymas ir savivaldybių bei regionų vaidmuo įgyvendinant strategiją

21. palankiai vertina tai, kad savo komunikate Komisija, apibūdėdama pagrindinių suinteresuotųjų subjektų (nacionalinių informacinių centrų, prioritetinių sričių koordinatorių, horizontalių veiksmų vadovų ir pavyzdinių projektų vadovų) vaidmenį ir atsakomybę, atsižvelgė į RK nuomonėje dėl Baltijos jūros strategijos (CdR 255/2009 fin) išreikštą nuostatą, kad būtina remti lankstų, tačiau ir kryptingą strategijos įgyvendinimą ir valdymą;

22. mano, kad Komisijos pasiūlymai aiškiau apibrėžti strategijos valdymo struktūrą ir padaryti ją veiksmingesne yra žingsnis teisinga kryptimi, tačiau yra sunerimęs dėl to, kad strategijos įgyvendinimo procese nepakankamai svarbos suteikiama savivaldybėms ir regionams; todėl siūlo ir strategijoje, ir atnaujintame veiksmų plane aiškiai nurodyti, kad jų įgyvendinimo procese būtina vadovautis daugiapakopio valdymo principu;

23. pabrėžia, kad sėkmingas makroregioninės strategijos įgyvendinimas visoje Europoje iš esmės priklauso nuo vietos ir regionų suinteresuotųjų subjektų aktyvumo ir indėlio siekiant tikslų. Privačiojo sektoriaus dalyvavimas taip pat labai svarbus. Norint strategijos įgyvendinimo pažangą pasiekti visose dalyvaujančiose šalyse, politiniai suinteresuotieji subjektai turi veikti labai ryžtingai ir imtis vadovaujamojo vaidmens;

24. atkreipia dėmesį į tai, kad būtina ir užtikrinti dar aktyvesnį vietos ir regionų suinteresuotųjų subjektų dalyvavimą įgyvendinant Baltijos jūros strategiją. Į tai reikia atsižvelgti ne tik atnaujinant strategijos veiksmų planą, bet ir apibrėžiant įvairių suinteresuotųjų subjektų vaidmenį. Pavyzdžiui, šiuo metu, daugelis prioritetinių sričių koordinatorių yra sektorialių ministerijų arba kitų centrinės valdžios įstaigų atstovai. Pirmiausia reikėtų, kad nacionaliniai informacijos centrai reguliariai palaikytų ryšius su vietos ir regionų valdžios institucijomis bei organizacijomis;

Finansavimo, stebėsenos ir vertinimo sistema

25. atkreipia dėmesį į tai, kad, nors ES Baltijos jūros regiono strategija nebuvo patvirtinta iki dabartinio ES programavimo laikotarpio pradžios, pagal įvairias struktūrinių fondų programas buvo galima vykdyti nemažai projektų, remiančių šią strategiją. Europos teritorinio bendradarbiavimo programos, įgyvendintos Baltijos jūros regione, buvo pagrindinė įvairių priemonių įgyvendinimo, visų pirma vietos ir regionų lygmenimis, finansavimo priemonė;

26. atkreipia dėmesį į finansavimo priemonių, tinkamų tarpvalstybiniais projektams ir projektams, kuriuose dalyvauja daug suinteresuotųjų subjektų, stoką. Tai, kad sprendimai dėl finansavimo kiekvieno partnerio atveju priimami skirtingu metu, kelia problemų tais atvejais, kai naudojami įvairūs finansavimo šaltiniai, dėl to gerokai sulėtėja įgyvendinimas. Sprendimai dėl finansavimo nevisada yra tarpusavyje koordinuojami ir kai kurie partneriai lieka be paramos, o tai trukdo pradėti įgyvendinti projektą;

27. mano, jog svarbu, kad 2011 m. spalio mėn. Komisijos pateiktuose reglamentų projektuose valstybės narės yra įpareigosotos, rengiant ir įgyvendinant naujas struktūrinių fondų programas, atsižvelgti į makroregioninę strategiją, jei ji yra, ir pabrėžia, kad ypač naujoji tarpvalstybinė Baltijos jūros regiono programa turi būti suderinta su ES Baltijos jūros regiono strategijos prioritetais. Kito laikotarpio programavimas turėtų prasidėti pačioje 2014 m. pradžioje, kad būtų išvengta nepagrįsto vykdomų projektų vėlavimo;

28. pažymi, kad nacionalinių struktūrinių fondų programų indėlį įgyvendinant ES Baltijos jūros regiono strategiją reikia apibrėžti aiškiau, atsižvelgiant į valstybių narių regionų skirtumus ir jų vystymosi poreikius. Ypatingas dėmesys regionų pažangiosios specializacijos skatinimui įgyvendinant nacionalines programas atveria milžiniškas galimybes siekti strategijos tikslų. Valstybių narių ir Europos Komisijos partnerystės sutartyse taip pat turėtų būti atsižvelgiama ES Baltijos jūros regiono strategiją;

29. mano, kad svarbu, kaip siūloma Komisijos komunikate, užtikrinti pradines investicijas ir tokiu būdu skatinti bendradarbiavimą įgyvendinant projektus, nes taip ir vietos, ir regionų

suinteresuotieji subjektai, organizacijų ir pilietinės visuomenės atstovai galėtų aktyviau dalyvauti projektų veikloje;

30. pabrėžia, kad ateityje bus svarbu skirti tiesioginį finansavimą strategijos įgyvendinimo priemonėms ir sudaryti galimybes derinti įvairių formų finansavimą. Be viešojo finansavimo, turi būti skatinama naudotis įvairių finansų institucijų siūlomomis paslaugomis ir pabrėžiama privačiojo finansavimo svarba. Reikia parengti metodiką, kuria remiantis į projektus, finansuojamus pagal nacionalines struktūrinių fondų programas, būtų įtraukta daugiau tarptautinio bendradarbiavimo priemonių;

31. palankiai vertina Komisijos komunikate pasiūlytus rodiklius, skirtus stebėti strategijos įgyvendinimo pažangą, tačiau pabrėžia, kad stebėsenos ir vertinimo sistemos turėtų būti kuo paprastesnės ir remtis rodikliais, kurie atspindėtų realius bendradarbiavimu įgyvendinant strategiją pasiektus rezultatus. Regionų komitetas yra pasirengęs dalyvauti diskusijose dėl rodiklių formulavimo ir pasirinkimo;

Komunikavimo skatinimas ir suinteresuotųjų subjektų dalyvavimas

32. pabrėžia, kad įgyvendinant makroregionines strategijas būtina užtikrinti skaidrų sprendimų priėmimo procesą, visapusiškai keistis informacija ir plėtoti bendrą praktiką visais lygmenimis. Visų pirma būtina užtikrinti sklandesnę informacijos srautą tarp Baltijos jūros regiono valstybių narių ir tose valstybėse. Tai paskatins aktyviau dalyvauti įgyvendinant strategijos tikslus;

33. pabrėžia, kad geresnis komunikavimas strategijos klausimais padidins plačiosios visuomenės informuotumą apie ES veiklą. Šiai strategijai skirti interneto tinklalapiai ir viešos konsultacijos dėl strategijos veiksmų plano atnaujinimo yra žingsnis teisinga kryptimi;

34. siūlo Komisijai sistemingai rinkti ir skelbti informaciją apie finansavimo programas, kad konsultacijos dėl finansavimo galėtų būti teikiamos centralizuotai ir nacionaliniu, ir vietos lygiu. Šiuo metu susiduriama su problema, kad projektų suinteresuotieji subjektai neturi tinkamų galimybių susipažinti su informacija. Informaciją apie tinkamas finansavimo priemones reikėtų skleisti veiksmingiau, kad subjektams nekiltų sunkumų pasirenkant geriausiai jų poreikius atitinkančias priemones;

Išvados

35. atkreipia dėmesį į tai, kad ES Baltijos jūros regiono strategija valstybėms narėms, regionams ir savivaldybėms suteikė naujų galimybių stiprinti regioninį konkurencingumą ir inovacijas bei regioninę pažangiąją specializaciją. Be to, strategija paskatino vietos ir regionų suinteresuotuosius subjektus apskritai ja susidomėti ir aktyviau dalyvauti bendradarbiaujant Baltijos jūros regione, sustiprino naujas bendradarbiavimo formas ir paskatino jų atsirasti daugiau;

36. siūlo, kad Regionų komitetas ir toliau aktyviai stebėtų, remdamasis atnaujintu veiksmų planu, kurį ketinama paskelbti 2012 m. pabaigoje, kaip įgyvendinama ES Baltijos jūros regiono strategija, ir pateiktų savo pastabas bei išvadas platesnėje diskusijoje makroregioninės strategijos klausimais, ypač rengiantis kitam, 2014–2020 m. ES programavimo laikotarpiui.

2012 m. spalio 10 d., Briuselis

*Regionų komiteto
Pirmininkas*

Ramón Luis VALCÁRCEL SISO
